

Zbornik sudske prakse

RJEŠENJE SUDA (sedmo vijeće)

17. studenoga 2015.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Članak 99. Poslovnika Suda – Direktiva 79/7/EEZ – Članak 4. stavak 1. – Jednakost postupanja prema radnicima i radnicama – Radnici koji rade u nepunom radnom vremenu vrijeme, pretežito žene – Nacionalni propis kojim je predviđen najviši iznos naknade za nezaposlenost – Propis koji za izračun tog iznosa koristi omjer između radnog vremena dotičnih zaposlenika koji rade u nepunom radnom vremenu i radnog vremena zaposlenika koji radi u punom radnom vremenu“

U predmetu C-137/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (Visoki sud Autonomne zajednice Baskije, Španjolska), odlukom od 24. veljače 2015., koju je Sud zaprimio 20. ožujka 2015., u postupku

María Pilar Plaza Bravo

protiv

Servicio Público de Empleo Estatal Dirección Provincial de Álava,

SUD (sedmo vijeće),

u sastavu: C. Toader, predsjednica vijeća, A. Prechal (izvjestiteljica) i E. Jarašiūnas, suci,

nezavisna odvjetnica: E. Sharpston,

tajnik: M. A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Kraljevinu Španjolsku, L. Banciella Rodríguez-Miñón i A. Gavela Llopis, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, S. Pardo Quintillán i A. Szmytkowska kao i D. Martin, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da u predmetu odluči obrazloženim rješenjem, sukladno članku 99. Poslovnika Suda,

donosi sljedeće

* Jezik postupka: španjolski

Rješenje

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 4. stavka 1. Direktive Vijeća 79/7/EEZ, od 19. prosinca 1978., o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti (SL 1979., L 6, str. 24.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 7.).
- 2 Taj je zahtjev upućen u okviru spora između M. P. Plaza Bravo i Servicio Público de Empleo Estatal Dirección Provincial de Álava (javna služba za zapošljavanje, regionalno upravno tijelo Álave, u daljnjem tekstu: SPE) povodom iznosa davanja naknadom za nezaposlene koju prvonavedena ostvaruje.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Sukladno članku 2. Direktive 79/7, ona se primjenjuje osobito na radnike čija je djelatnost prekinuta zbog nesvojevoljne nezaposlenosti. Osim toga, navedena direktiva se na temelju članka 3. primjenjuje osobito na zakonske sustave koji pružaju zaštitu od nezaposlenosti.
- 4 Člankom 4. stavkom 1. iste direktive predviđeno je:

„Načelo jednakog postupanja znači nepostojanje svake diskriminacije na temelju spola, bilo izravne ili neizravne, prije svega s obzirom na bračni ili obiteljski status, posebno u odnosu na:

- opseg sustava i uvjeta pristupa tim sustavima,
- obveze uplaćivanja doprinosa i izračun doprinosa,
- izračun davanja uključujući pripadajuća uvećanja s obzirom na bračnog druga i uzdržavanike te uvjeta koji određuju trajanje i zadržavanje prava na davanje.“

Španjolsko pravo

- 5 Članak 211. općeg zakona o socijalnoj sigurnosti (Ley General de la Seguridad Social), potvrđenog kraljevskim zakonodavnim dekretom br. 1/94, od 20. lipnja 1994. (BOE br. 154, od 29. lipnja 1994., str. 20658., u daljnjem tekstu: LGSS), koji je primjenjiv na činjenice iz glavnog postupka, propisuje:

„1. Osnovica naknade za nezaposlenost je prosječna osnovica doprinosa za nezaposlenost tijekom 180 posljednjih [radnih] dana.

[...]

2. Iznos naknade za nezaposlenost određuje se primjenom sljedećih postotaka na osnovicu naknade za nezaposlenost: 70% tijekom prvih sto i osamdeset dana i 50% od sto osamdeset i prvog dana.

3. Maksimalni iznos naknade za nezaposlenost predstavlja 175% višenamjenskog javnog indikatora dohotka [indicador público de rentas de efectos múltiples, u daljnjem tekstu: IPREM], osim kada radnik ima jedno ili više uzdržavane djece; u posljednjem slučaju iznos naknade za nezaposlenost u slučaju jednog djeteta iznosi 200% a u slučaju više djece 225% [IPREM-a].

Minimalni iznos naknade za nezaposlenost iznosi 107% ili 80% [IPREM-a], ovisno o tome ima li radnik ili ne jedno uzdržavano dijete ili više djece.

U slučaju nezaposlenosti nakon gubitka posla u nepunom ili punom radnom vremenu, maksimalni i minimalni iznosi naknade iz prijašnjih stavaka određuju se uzimajući u obzir [IPREM], izračunat s obzirom na prosjek sati rada tijekom posljednjih 180 dana iz stavka 1. ovog članka, i ponderiranjem tog prosjeka u odnosu na broj radnih dana u nepunom ili punom radnom vremenu tijekom navedenog razdoblja.

[IPREM] koji se uzima u obzir u svrhu ovog stavka je onaj koji je na snazi u trenutku nastanka prava, uvećano za jednu šestinu.

[...]“

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 6 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je tužiteljica iz glavnog postupka radila od 30. ožujka 1977. kao konobarica u hotelu koji pripada hotelskom lancu. Sklopila je ugovor o radu na neodređeno vrijeme za nepuno radno vrijeme na temelju kojeg je vrijeme njezina rada iznosilo 60% radnog vremena zaposlenika koji rade u punom radnom vremenu. Uplaćivala je doprinos u opći sustav španjolske socijalne sigurnosti.
- 7 Bila je otpuštena 9. svibnja 2013. u okviru kolektivnog otpuštanja iz ekonomskih razloga, razloga organizacije i proizvodnje, a koje je obuhvatilo više jedinica iz navedenog hotelskog lanca i koje je pogodilo ukupno 359 zaposlenika, od čega 317 žena i 42 muškarca.
- 8 Nakon raskida njezina ugovora o radu tužiteljica u glavnom postupku podnijela je zahtjev za kontributivnu naknadu za nezaposlenost koju joj je SPE dodijelio 15. svibnja 2013., s početkom od 10. svibnja 2013. i u trajanju od 720 dana. Prvotni iznos te naknade od 21,74 eura po danu dobiven je dvostrukim izračunom.
- 9 Prvo je dnevna naknada za nezaposlenost bila izračunata umnoškom dnevne osnovice s postotkom od 70%, predviđenim člankom 211. stavkom 2. LGSS-a. Ta je osnovica dobivena podjelom s 30 prosječne mjesečne plaće koju je tužiteljica u glavnom postupku ostvarila za svojih posljednjih 180 dana rada, to jest 1.554,52 eura. Tako je dnevna naknada iznosila 36,27 eura.
- 10 Kao drugo, iznos te dnevne naknade bio je ograničen na onaj maksimalni utvrđen sukladno članku 211. stavku 3. LGSS-a. Najprije je, s obzirom na to da tužiteljica u glavnom postupku nije imala uzdržavane djece, maksimalni mjesečni iznos naknade za nezaposlenost bio određen umnoškom sa 175% mjesečnog IPREM-a za 2013. u iznosu od 532,51 eura, uvećano za jednu šestinu. Dobiveni iznos bio je 1 087,20 eura. Zatim se taj iznos podijelio s 30 kako bi se dobio maksimalni dnevni iznos naknade za nezaposlenost. Konačno, na taj je maksimalni dnevni iznos od 36,24 eura primijenjen koeficijent od 60%, koji odgovara vremenu rada u nepunom radnom vremenu tužiteljice u glavnom postupku, što predstavlja 60% radnog vremena s punim radnim vremenom. Taj je izračun rezultirao iznosom od 21,74 eura, koji odgovara onome iz točke 8. ovog rješenja.
- 11 Tužiteljica u glavnom postupku podnijela je upravnu tužbu kako bi izbjegla primjenu navedenog koeficijenta na sebe. Ta je pritužba bila odbijena odlukom SPE-a od 3. srpnja 2013. Presudom od 30. lipnja 2014. Juzgado de lo social n° 3 de Vitoria-Gasteiz (sudac za radne sporove br. 3 iz Vitorije-Gasteiza) potvrdio je tu odluku na temelju članka 21. stavka 3. LGSS-a.

- 12 Sud koji je uputio prethodno pitanje, pred kojim je pokrenut postupak protiv te presude, kao prvo, objašnjava da su poslovi u nepunom radnom vremenu u Španjolskoj u velikoj većini namijenjeni ženama. Ta notorna činjenica je između ostalog potkrijepljena istraživanjem o radno aktivnom stanovništvu koje je Nacionalni institut za statistiku (Instituto Nacional de Estadística) proveo u prosincu 2014., a prema kojemu broj žena koji radi u nepunom radnom vremenu u Španjolskoj iznosi 25,3% ukupnog broja zaposlenica, odnosno svaka četvrta žena, dok je taj postotak za muškarce samo 7,8% zaposlenika, odnosno manje od svakog dvanaestog muškarca.
- 13 Prema navedenom sudu, primjena članka 211. stavka 3. LGSS-a dovodi do nepovoljnog postupanja s radnicima koji rade u nepunom radnom vremenu u odnosu na radnike koji rade u punom radnom vremenu jer se tom odredbom utvrđuje maksimalni iznos naknade za nezaposlenost uzimajući u obzir IPREM, koji je izračunat s obzirom na prosječni broj sati rada tijekom posljednjih 180 dana rada.
- 14 Kako bi dočarao tu razliku u postupanju, isti sud ističe da radnik koji radi u nepunom radnom vremenu bez uzdržavanog djeteta, kao što je tužiteljica u glavnom postupku, čije radno vrijeme iznosi 60% onog radnika koji radi u punom radnom vremenu tijekom posljednjih 180 dana koji su prethodili raskidu, čija prosječna plaća na temelju koje uplaćuje doprinos za socijalnu sigurnost iznosi 1 554,52 eura i koji gubi svoj jedini posao napunivši radni staž od 36 godina, ostvaruje iznos od 652,20 eura mjesečno (21,74 eura x 30 dana) na ime kontributivne naknade za nezaposlenost, dok bi radnik koji radi u punom radnom vremenu koji ima sličnu obiteljsku situaciju, a čija je plaća jednaka, i koji uplaćuje doprinos u jednakoj visini sustavu za socijalnu sigurnost ostvarivao 1 087,20 eura (36,24 eura x 30 dana).
- 15 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev smatra da pravilo koje je predmet glavnog postupka, predviđeno člankom 211. stavkom 3. LGSS-a, nije opravdano objektivnim okolnostima i da rezultira povredom načela jednakosti postupanja i nediskriminacije na temelju spola. On ističe osobito da radnici koji rade u punom radnom vremenu i radnici koji rade u nepunom radnom vremenu uplaćuju isti kontributivni doprinos u okviru financiranja zaštite od rizika nezaposlenosti, koji je vezan uz iznos plaće koju ostvaruju, dok su iznosi naknada na koje imaju pravo vrlo različiti. Ta razlika u postupanju poglavito pogađa žene. Ona raste proporcionalno koeficijentu koji se odnosi na trajanje nepunog radnog vremena.
- 16 U tim okolnostima Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (Visoki sud Autonomne zajednice Baskije) odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Protivi li se članku 4. stavku 1. Direktive 79/7/EZ u okolnostima poput onih u predmetnom slučaju nacionalni propis na temelju kojeg se, radi izračuna punog iznosa naknade za nezaposlenost nakon gubitka jedinog zaposlenja u nepunom radnom vremenu, na maksimalni iznos naknade za nezaposlenost utvrđen zakonom primjenjuje umanjujući koeficijent za rad u nepunom vremenu koji odgovara postotnom udjelu radnog vremena radnika zaposlenog u nepunom radnom vremenu u odnosu na ono usporedivog radnika koji radi u punom radnom vremenu, imajući u vidu činjenicu da su u toj državi članici radnici koji rade u nepunom radnom vremenu u vrlo velikoj većini žene?“

O prethodnom pitanju

- 17 Na temelju članka 99. Poslovnika Suda, kad je pitanje postavljeno u prethodnom postupku jednako pitanju o kojem je Sud već odlučivao, kad se odgovor na takvo pitanje može jasno izvesti iz sudske prakse, ili kad odgovor ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji, Sud može u svakom trenutku na prijedlog suca izvjestitelja te nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika odlučiti obrazloženim rješenjem.
- 18 U ovom predmetu valja primijeniti navedenu postupovnu odredbu.

- 19 Valja podsjetiti da, iako je nesporno da pravo Unije poštuje nadležnosti država članica da uređuju svoje sustave socijalne sigurnosti i da je, u nedostatku usklađenosti na razini Europske unije, dužnost zakonodavstva svake države članice da odredi uvjete za dodjelu naknada u području socijalne sigurnosti, i dalje su države članice, prilikom izvršenja svoje nadležnosti, dužne poštovati pravo Unije (presuda Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, t. 25. i navedena sudska praksa).
- 20 Stoga se pravo Unije načelno ne protivi izboru španjolskog zakonodavca da predvidi, odredbom kao što je članak 211. stavak 3. LGSS-a, maksimalne i minimalne iznose naknade za nezaposlenost i da na te iznose primijeni umanjujući koeficijent za rad u nepunom radnom vremenu. Međutim, valja provjeriti je li taj izbor, u glavnom postupku, sukladan direktivi 79/7 (vidjeti analogijom presudu Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, t. 26.).
- 21 Najprije valja utvrditi da nacionalni propis poput onog iz glavnog postupka ne sadrži diskriminaciju izravno utemeljenu na spolu s obzirom na to da se bez razlike primjenjuje na radnike i radnice. Stoga valja ispitati predstavlja li diskriminaciju neizravno utemeljenu na tom kriteriju.
- 22 Kada se radi o pitanju sadrži li propis kao što je onaj u glavnom postupku, kako to navodi sud koji je uputio zahtjev, neizravnu diskriminaciju, iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da neizravna diskriminacija postoji kada primjena nacionalne mjere, iako je formulirana na neutralan način, činjenično stavlja u nepovoljniji položaj mnogo veći broj žena u odnosu na muškarce (presuda Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, t. 28. i navedena sudska praksa).
- 23 U ovom predmetu valja istaknuti da se ocjena suda koji je uputio zahtjev temelji na dvostrukoj premisi prema kojoj se nacionalna odredba koja je predmet glavnog postupka, odnosno članak 211. stavak 3. LGSS-a, odnosi na grupu radnika koji rade u nepunom radnom vremenu koju u velikoj većini čine radnice.
- 24 U tom pogledu valja utvrditi da se, kako proizlazi iz odluke o upućivanju prethodnog pitanja i kako također ističe španjolska vlada, nacionalna odredba koja je predmet glavnog postupka ne primjenjuje na sve radnike koji rade u nepunom radnom vremenu, nego samo na one na koje se, uzimajući u obzir plaću koju su ostvarili tijekom posljednjih 180 dana rada, primjenjuju maksimalni ili minimalni iznosi naknade za nezaposlenost. Zbog toga opći statistički podaci koji se odnose na grupu radnika koji rade u nepunom radnom vremenu, uzeti u cjelini, ne omogućuju da se zaključi da je puno veći broj žena obuhvaćen tom odredbom u odnosu na muškarce (vidjeti analogijom presudu Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, t. 30.).
- 25 Također, iz spisa podnesenog Sudu ne proizlazi niti to da postoje statistički podaci koji se odnose na grupu radnika koji su posebno obuhvaćeni nacionalnom odredbom koja je predmet glavnog postupka, koji bi omogućili da se utvrdi da se navedena odredba odnosi na puno više žena nego muškaraca.
- 26 Osim toga valja precizirati da, kao što su to istaknule španjolska vlada i Komisija, maksimalni iznosi naknade za nezaposlenost predviđeni u članku 211. stavku 3. LGSS-a, koji su konkretnije predmet glavnog postupka, mogu dovesti u nepovoljniji položaj isto toliko odnosno još i više radnike koji rade u punom radnom vremenu jer se ti iznosi određuju s obzirom na IPREM, koji je primjenjiv na sve radnike.
- 27 Osim toga, okolnost da su navedeni iznosi prilagođeni *pro rata temporis*, kako bi se uzelo u obzir smanjeno radno vrijeme radnika koji rade u nepunom radnom vremenu u odnosu na ono radnika koji rade u punom radnom vremenu, ne može se smatrati sama po sebi protivnom pravu Unije (vidjeti u tom smislu presudu Österreichischer Gewerkschaftsbund, C-476/12, EU:C:2014:2332, t. 23. i navedenu sudska praksu).
- 28 Uostalom, kako je Komisija ispravno utvrdila, navedena prilagodba *prorata temporis* jamči isti maksimalni iznos naknade po radnom satu i stoga potiče jednakost postupanja.

- 29 S obzirom na razmatranja koja prethode, na temelju elemenata opisanih u odluci o upućivanju prethodnog pitanja ne može se smatrati da nacionalni propis koji je predmet glavnog postupka u odlučujućoj mjeri stavlja u nepovoljniji položaj određenu kategoriju radnika, u ovom slučaju one koji rade u nepunom radnom vremenu i, *a fortiori*, žene. Ta se odredba stoga ne može kvalificirati kao neizravno diskriminirajuća mjera u smislu članka 4. stavka 1. Direktive 79/7.
- 30 Stoga na postavljeno pitanje treba odgovoriti da se članak 4. stavak 1. Direktive 79/7 u okolnostima poput onih u glavnom postupku ne protivi nacionalnoj odredbi na temelju koje se, za izračun punog iznosa naknade za nezaposlenost koji treba ostvariti radnik nakon gubitka jedinog zaposlenja na nepuno radno vrijeme, na maksimalni iznos naknade za nezaposlenost utvrđen zakonom primjenjuje umanjujući koeficijent za rad na nepuno vrijeme koji odgovara postotnom udjelu radnog vremena radnika zaposlenog na nepuno radno vrijeme u odnosu na ono usporedivog radnika koji radi u punom radnom vremenu.

Troškovi

- 31 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (sedmo vijeće) odlučuje:

Članak 4. stavak 1. Direktive Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978., o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti u okolnostima poput onih u glavnom postupku ne protivi se nacionalnoj odredbi na temelju koje se, za izračun punog iznosa naknade za nezaposlenost koji treba ostvariti radnik nakon gubitka jedinog zaposlenja na nepuno radno vrijeme, na maksimalni iznos naknade za nezaposlenost utvrđen zakonom primjenjuje umanjujući koeficijent za rad na nepuno vrijeme koji odgovara postotnom udjelu radnog vremena radnika zaposlenog na nepuno radno vrijeme u odnosu na ono usporedivog radnika koji radi u punom radnom vremenu.

Potpisi